International Peer Reviewed Journal
IPERJ
INTERNATIONAL PRIMARY EDUCATION RESEARCH JOURNAL

Öğretmenlerin Psikolojik İlk Yardım Öz-Yeterliliklerinin İncelenmesi

Investigation of Teachers' Psychological First Aid Self-Efficiency

Yalçın BAY[1]
Süreyha GİRGİN[2]

doi: 10.38089/iperj.2024.183

Geliş Tarihi: 24.10.2023 Kabul Tarihi: 24.04.2024 Yayınlanma Tarihi: 30.11.2024

Özet: Öğretmenlerin psikolojik ilk yardım öz-yeterlilikleri, öğrencilerin yaşadıkları travmatik olay ve kriz durumundan sağlıklı bir şekilde çıkmaları için son derece önemlidir. Öğretmenlerin psikolojik ilk yardım öz-yeterliliklerinin belirlenmesi amacı ile yapılan bu çalışma, tarama modellerinden biri olan genel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. Araştırmanın verilerini toplamak amacı ile araştırmacılar tarafından geliştirilen, nicel veri toplama aracı olan "Öğretmen Psikolojik İlk Yardım Öz-Yeterlilik Ölçeği (ÖPİYÖY)" kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini betimleyen örneklem grubunu evrenden uygun örnekleme metodu ile seçilen Şanlıurfa ili merkez ilçelerinde 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında ilkokullarda görev yapmakta olan, araştırmaya gönüllü katılım sağlayan 203 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistiklerden faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin psikolojik ilk yardım öz-yeterliliklerinin branş ve psikolojik ilk yardım ile ilgili eğitim alıp almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan ve atamaya esas okul türü, çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışmanın öğretmenlerin psikolojik ilk yardımı olabildiğince doğru yapmalarına, okullarda öğrencilerin yaşaması muhtemel travmaya neden olabilecek olaylara müdahalede yetkinlik duygularına katkıda bulunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, öz-yeterlilik, psikolojik ilk yardım

Abstract: Teachers' psychological first aid self-efficacy is extremely important for students to get out of the traumatic event and crisis situation in a healthy way. This study, which was conducted with the aim of determining the psychological first aid self-efficacy of teachers, is a quantitative research in the general survey model, which is one of the survey models. "Teacher Psychological First Aid Self-Efficacy Scale (TPFASS)", a quantitative data collection tool developed by the researchers, was used to collect the data of the study. The sample group describing the population of the research consisted of 203 teachers working in primary schools in the central districts of Şanlıurfa province in the 2022-2023 academic year who voluntarily participated voluntarily participated in the research. Descriptive statistics were used in the analysis of the data obtained from this study. The study revealed that teachers' self-efficacy in psychological first aid significantly differed based on their branch and whether they had received training in psychological first aid. However, it did not show any significant difference based on variables such as gender, age, professional seniority, the type of school they graduated from or were appointed to, or employment status. It is expected that this study will contribute to teachers' ability to provide psychological first aid as accurately as possible and to their sense of competence in intervening in incidents that may cause trauma to students in schools.

Key Words: Teacher, self-efficacy, psychological first aid

[1] Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, yalcinbay@anadolu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-8449-9931
[2] Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, sureyha16@gmail.com, https://orcid.org/0009-0007-9094-4580

Giriş

Başta insanlar olmak üzere yeryüzündeki bütün canlılar büyük tehlikeler (deprem, sel, yangın, fırtına savaş vb.) sonucunda kayıp yaşama ihtimaliyle karşılaşabilmektedir. Bu sebeple tüm canlılar risk altındadır ve bu risklerin gerçekleşmesiyle insanlarla birlikte tüm canlıları olumsuz etkileyen afetler ortaya çıkmaktadır (Yazıcı & Ulu Kalın, 2018). Genel olarak afet; yerel açıdan mücadelesi zor, ulusal ya da uluslararası açıdan mücadelesi gerekli olan; önceden tahmin edilmesi zor, aniden meydana gelen, büyük zararlara yol açan, ölümlere sebep olan olaylardır (Hoyois vd., 2007). Bazı araştırmacılar afetleri; doğal afetler ve insan kaynaklı afetler olmak üzere iki ana gruba ayırmıştır (Gökçe & Tetik, 2012). Doğal afetlerin insanlar üzerinde bazı etkilere sebep olduğu bilinmektedir. Sosyo-ekonomik, sosyo-politik, sosyo-demografik ve psikososyal değişiklikler bu etkilere örnek gösterilebilir (Yavuz & Dikmen, 2015).

Doğal afetlerin en fazla etkisi altında kalan savunmasız gruplardan biri de çocuklardır (Ronan vd., 2015). Çocuklarda doğal afetlerin yaşanması sonucu davranış değişiklikleri görülebilmektedir (Pfefferbaum vd., 2008). Doğal afetlerin çocuklar üzerinde psikolojik etkileri de vardır (Cheng vd., 2018; Felix vd., 2011). Gerçekleştirilen çalışmalarda doğal afetler yaşandıktan sonra çocuklarda en çok rastlanan psikolojik belirtilerin depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, patolojik yas, genel anksiyete olduğu tespit edilmiştir (Felix vd., 2011; Hansel vd., 2015; Karakaya vd., 2004). Bu etkileri belirleyen faktörler; çocukların kişisel ve gelişimsel özellikleri, doğal afetlerin neden olduğu hasar seviyesi, doğal afetlerden sonra ailesini, arkadaşlarını ve sevdiklerini yitirme durumu, doğal afetlerden sonra afet mağdurlarına sunulan sosyal destek mekanizmaları olarak gösterilebilir (Karabulut & Bekler, 2019).

İnsanlar yaşamlarının herhangi bir döneminde afetler dışında şiddet, kaza ve terör saldırısı gibi olay ve durumlarla da karşılaşabilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü gibi kuruluşlar, afetler ile benzeri olağan dışı durumlardan sonra erken dönemde psikososyal müdahalenin önemli olduğunu vurgulamaktadır WHO, 2011). Bu durumlarda psikolojik ilk yardımı önermektedir. Psikolojik ilk yardımla afetler, şiddet olayları, kazalar ve terör saldırıları gibi bireyi veya toplumu olumsuz şekilde etkileyebilecek olağan dışı olayların insanlar üzerindeki etkilerini en aza indirmek hedeflenmektedir (Brymer vd, 2006). Türkiye'de 2014'ten beri büyük afet ve toplu travmalarda izle, dinle, bağ kur aşamalarıyla Psikolojik İlk Yardım (PİY) verilmeye başlanmıştır (Bayındır, 2022). PİY, psikososyal müdahalelerin ilk basamağıdır (Housley & Beutler, 2007; Kılıç & Şimşek, 2018).

PİY ile bireylerin afet öncesi sahip oldukları olumlu baş etme mekanizmaları ve dirençliliklerini harekete geçirmektir. Afet sonrası bireylerin uzun süreli destek alabilmeleri için ihtiyaçların belirlenerek, ilgili yerlere yönlendirilmeleri amaçlanır (Everly & Lating, 2017). PİY, olay devam ederken veya hemen sonrasında; bazen birkaç dakika, bazen günlerce veya haftalarca yapılabilen müdahalelerdir. Psikolojik danışmanlıktan veya psikoterapiden farklıdır. PİY bir tedavi ögesi gerektirmemektedir. Bu sebeple sadece ruh sağlığı uzmanlarının uyguladığı bir metot değildir (Corcoran, 2020; WHO, 2011). Psikolojik ilk yardım genellikle olayın meydana geldiği mekânda, afet alanlarında veya afetten etkilenen yerlerde uygulanmaktadır. Ayrıca ihtiyaca göre hastane, ev, iş yeri, havaalanı, toplum merkezi, tedavi merkezi, okul gibi farklı yerlerde de uygulanmaktadır (Field vd., 2017). İnsanlar duygusal bir varlıktır. Duygusal bir canlı olmaları sebebiyle yaşadıkları olumsuz anları ve travmaları uzun süreli hafızalarında tutabilirler. Bu nedenle yaşadıkları travmatik durumlar uzun süreli devam etmektedir.

Ülkelerin çoğunda temel eğitimin zorunlu olması sebebiyle çocuklar zamanlarının büyük kısmını okulda geçirmektedir (Bayar & Uçanok, 2012). Ancak öğrenciler okulda tehlikeli olaylarla; okul servis araçlarında, sınıf ortamında, okul koridorunda, laboratuvar ortamında, oyun ve spor sahalarında, okul çıkışında olumsuz etki bırakabilecek çeşitli kazalarla karşı karşıya kalabilmektedir (Bayındır, 2015; Latif vd., 2002). Öğretmenler, öğrenciler için ilk müdahale girdisini oluşturur. Bu olaylar sırasında veya sonrasında PİY, koruyucu ve önleyici ruh sağlığı açısından çok önemli bir etkiye sahiptir (Brymer vd., 2006). Öğretmenlerin ilk müdahale olan PİY'ı doğru yapmaları sorunun erken dönemde kontrol altına alınması anlamı taşır (Bayındır, 2022). Sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler veya uzman bireyler PİY'ı bilmesi gereken gruplardandır (Field vd., 2017). "Çünkü küçük yaşta olan öğrenciler için en etkili ve en verimli çalışmayı yapacak, ailesinden sonra en fazla karşılaştığı en önemli kişiler öğretmenlerdir."

(Çelik & Gündoğdu, 2022). Öğrencilerin okul servisi kazası, spor yaralanması, bir öğrenci veya öğretmenin ani ölümü, afet, terör saldırısı, salgın hastalık, şiddet eylemleri gibi travmatik olaylar karşısındaki sorunlarının anlaşılması açısından öğretmenlerin rolü büyüktür. Travmatik olaylardan etkilenmiş öğrencilere belirli müdahale programlarını kolayca uygulayabilirler (Jaycox vd., 2006; Morton & Berardi, 2018). Öğretmenlerin vazife ve sorumluluklarına dair hal, hareket, tutum ve tavırların tahmininde bulunmak ve eğitimde öğretmenlerin faaliyetlerindeki bireysel değişiklileri açıklamak amacı ile öz-yeterlilik kavramı kullanılır (Yılmaz vd., 2004). Öz-yeterliliği yüksek olan çalışanların, öz-yeterliliği düşük çalışanlara göre yaptıkları işlerde daha çok doyum sağladıkları ve kendilerini yaptıkları işe daha iyi verdikleri, kendilerine verilen işleri daha yüksek bir motivasyon ile yaptıkları bulunmuştur (Salas & Cannon-Bowers, 2001). Tüm bu sebeplerle birlikte öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri, öğrencilerin yaşadıkları travmatik olay ve kriz durumundan sağlıklı bir şekilde çıkmalarında önemli bir yere sahiptir.

Bu araştırma öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin değerlendirilmesi ve bu alandaki eksikliklerinin belirlenmesi yönüyle önemlidir. Gerçekleştirilen bu çalışmanın öğretmenlerin PİY'i olabildiğince doğru yapmalarına, okullarda öğrencilerin yaşaması muhtemel travmaya neden olabilecek olaylara müdahalede yetkinlik duygularına katkıda bulunması beklenmektedir. Bu çalışmayla öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda alt amaçlar şöyle belirlenmiştir:

Öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri;

- Cinsiyet,
- Yaş,
- Mesleki kıdem,
- Branş,
- Çalışma durumu (kadrolu, sözleşmeli, ücretli)
- PİY eğitimi (kurs, seminer, lisans dersi, hizmetiçi eğitim, gönüllü çevrim içi eğitim vb.) alma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın amacı ve alt amaçlarının çözümüne yönelik araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örneklemi, verilerin toplanmasında kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanma süreci ve elde edilen verilerin analizinde uygulanan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, tarama modellerinden biri olan genel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. Bu modelde araştırmanın konusunu herhangi bir biçimde değiştirme ve etkileme çabası bulunulmamaktadır. Araştırmanın konusu bizzat kendi şartları içerisinde hiçbir değişiklik yapılmadan tanımlamaya gayret edilir. Durum olduğu gibi betimlenir (Karasar, 2009).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Şanlıurfa ili merkez ilçelerindeki ilkokullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini betimleyen örneklem grubunu ise evrenden uygun örnekleme metodu ile seçilen Şanlıurfa ili merkez ilçelerinde 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında ilkokullarda görev yapmakta olan araştırmaya gönüllü katılan 203 öğretmen oluşturmaktadır. İlkokullarda ağırlıklı olarak sınıf öğretmenleri çalıştığından dolayı örneklem sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Uygun örnekleme; para, vakit, iş gücü yönünden mevcut sınırlılıkların olması sebebiyle örneklemin kolay erişilebilir ve uygulama gerçekleştirilebilir birimlerden seçilmesi yöntemidir (Büyüköztürk, 2014). Bu çalışmanın örneklemi, erişilebilirliğin kolay olması sebebiyle uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Araştırmanın örneklemine ilişkin öğretmenlerin demografik bilgilerine yönelik bilgiler; cinsiyetleri, yaşları, mesleki kıdemleri, mezun oldukları ve atamaya esas okul türleri, branşları, çalışma durumları (kadrolu, sözleşmeli, ücretli), PİY eğitimi (kurs, seminer, lisans dersi, hizmetiçi eğitim, gönüllü çevrim içi eğitim vb.) alma durumları aşağıdaki Tablo 1'de verilmiştir. Bu tablo örneklem grubunu açıklamaktadır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin demografik özellikleri incelendiğinde; %55,7'si kadın, 54,3'ü erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. ÖYaş dağılımları incelendiğinde; %64'ü 22-30 yaş, %32'si 31-40 yaş, %4'ü 41 yaş ve üzerinde olduğu belirlenmiştir. Mesleki kıdemleri incelediğinde; %66'sı 0-5 yıl, %24,6'sı 6-10 yıl, %4,4'ü 11-15 yıl geriye kalan %4,9'unun ise 16 yıl ve üzerin kıdeme sahip olduğu belirlenmiştir. Mezun oldukları okul türleri incelendiğinde; %93,1'i eğitim fakültesi, 1,9'u eğitim yüksekokulu, %2,5'i Fen Edebiyat Fakültesi, geriye kalan %2,5'i ise ilahiyat fakültesi mezunu olduğu tespit edilmiştir. Branş dağılımları incelendiğinde; %80'inin sınıf, yaklaşık %3'ünün İngilizce, %3'ünün DKAB, %2'sinin Sosyal Bilgiler, %7'sinin PDR, %2'sinin Tarih, %3'ünün Beden Eğitimi ve %2'sinin ise Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %94.6'sı lisans, %5,4'ünün ise yüksek lisans mezunu olduğu tespit edilmiltir. Öğretmenlerin eğitim düzeyleri incelendiğinde; %73'ü kadrolu, %12'sinin sözleşmeli, geriye kalan %15'inin ise ücretli öğretmen sahip olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin PİY eğitimi alma durumu incelendiğinde; %17,2'sinin PİY eğitimi aldığı, %82,8'inin ise psikolojik ilk yardım eğitimi almadığı tespit edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla nicel veri toplama aracı olan "Öğretmen Psikolojik İlk Yardım Öz-Yeterlilik (ÖPİYÖY) Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçme aracı, 2023 yılında araştırmacılar tarafından öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin hangi düzeyde olduğunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm: Katılımcıların cinsiyetine, yaşına, mesleki kıdemine, mezun oldukları ve atamaya esas okul türlerine, branşlarına, çalışma durumlarına (kadrolu, sözleşmeli, ücretli), PİY eğitimi (kurs, seminer, lisans dersi, hizmetiçi eğitim, gönüllü çevrim içi eğitim vb.) alma durumlarına ait bilgilerin yer aldığı bölümdür. İkinci bölüm: 5'li likert tipi derecelendirme ölçeğini içermektedir. Ölçeğin ikinci bölümünde yer alan her bir madde için alınabilecek en düşük puan 1 ve en yüksek puan 5'tir.

Ölçek geliştirme çalışmasına araştırma konusu ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılarak ve ilgili mevzuatlar incelenerek başlanılmıştır. Daha önce bu konuda geliştirilen bir ölçeğe araştırmacı tarafından rastlanmamıştır. Araştırmacı tarafından detaylı bir biçimde yapılan inceleme sonucunda öğretmenlerin psikolojik öz-yeterliliklerini incelemeye yönelik 41 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Araştırmanın geçerlik düzeyini belirlemek için içerik, kapsam ve görünüş geçerliğine bakılmıştır. Bunun için ölçek maddelerinin ölçülmek isteneni ölçüp ölçmediğini, amaca uygun olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla eğitim fakültesi, temel eğitim bölümünde görev yapan iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü, anketler yoluyla yapılan veri toplama sürecinde ölçeğin kapsam geçerliğinin sağlanması için başvurulan bir metottur (Büyüköztürk vd., 2018). Alınan uzman görüşleri doğrultusunda anketin birinci ve ikinci bölümünde düzenlemeler yapılmıştır. Ölçeğin birinci bölümündeki maddelerdeki anlatım bozuklukları uzman görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca bu doğrultuda ikinci bölümde yer alan 41 maddeden 7 madde uzman görüşleri doğrultusunda ölçekten çıkarılmış; ikinci bölümdeki madde sayısı 34'e düşürülmüştür. Yazım ve imla kontrolleri 2 Türkçe öğretmeni tarafından yapılmıştır.

ÖPİYÖY ölçeği ile ilgili ölçeğin güvenilirlik düzeyini belirlemek için Cronbach Alpha testi yapılmıştır. Cronbach Alpha testine göre ölçme yönteminin güvenilirlik düzeyi "0,979" gibi kabul edilebilir yüksek bir oranda çıkmıştır (Güriş & Astar, 2015; Kalaycı, 2010). İlkokul öğretmenlerinin psikolojik ilk yardım öz-yeterlilik ifadelerine ilişkin maddelere Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. 203 ilkokul öğretmenine uygulanan örneklemin yeterliliği için yapılan KMO Testi sonucu (0.952>0,60) örneklemin yeterli olduğunu ve faktör analizinin yürütülebileceğini göstermiştir. KMO değerinin 0,952 olması, çok iyi bir değer olarak kabul edilmektedir (Kalaycı, 2010). Ayrıca değişkenlerin küresellik varsayımını sağlayıp sağlamadığını araştıran Bartlett Testi sonucunda küresellik varsayımının sağlandığı görülmüştür ($p<0.05$). Ölçekte yer alan maddelere ilişkin faktör yüklerinin 0.87 ile 0.58 arasında olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistik analizi sonucu ölçekteki maddelerin 8'i birinci faktörde, 8'i ikinci faktörde, 5'i üçüncü faktörde yer almıştır. Faktör analizi sonucu elde edilen alt boyutlara sırasıyla "psikolojik ilk yardım sağlama", "iletişim" ve "bilgi" isimlerinin verilmesi uygun görülmüştür.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Ölçek araştırmacıların ulaşabildiği Şanlıurfa ili merkez ilçelerindeki ilkokullarda bulunan tüm öğretmenlere verilmiş ve yine aynı gün içerisinde doldurulması beklenerek toplanmaya çalışılmıştır. Veriler 5 Nisan 2023 ile 3 Mayıs 2023 tarihleri arasından toplam 203 gönüllü öğretmenin katılımı ile toplanmıştır. Verilerin toplanması sürecinde ÖPİYÖY ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. İkinci bölüm maddeleri 1.00-1.79=Hiç, 1.80-2.59=Az, 2.60-3.39=Orta, 3.40-4.19=İyi ve 4.20-5.00=Çok İyi şeklinde puanlanmıştır.

Analize başlamadan önce verilerin parametrik test koşullarına uygunluğu incelenmiştir. Parametrik test koşullarından olan normal dağılım varsayımının sağlanıp sağlanmadığı çarpıklık ve basıklık katsayıları belirlenmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine dair çarpıklık (Skewness) ile basıklık (Kurtosis) değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. ÖPİYÖY ölçeğinden elde edilen verilerin normallik değerleri

ÖPİYÖY	Statistic	Std. Error
Skewness	.107	.171
Kurtosiss	.087	.340

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin ÖPİYÖY ölçeğine dair elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerinin kabul edilebilir sınırlarda yer aldığı görülmektedir. Skewness (çarpıklık) ile Kurtosis (basıklık) değerleri -1 ve +1 arasında yer aldığında verilerin normal dağılım sağlayabileceğinin belirtilmesi (Morgan vd., 2004) sebebiyle elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilebilmektedir. Verilerin normal dağılım varsayımını sağladığı belirlendikten sonra öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin; öğretmenlerin cinsiyetine ve PİY eğitimi alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem t-testi; yaş, mesleki kıdemi, mezun oldukları ve atamaya esas okul türleri, branşları, çalışma durumları (kadrolu, sözleşmeli, ücretli) değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacı ile de Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. ANOVA sonucunda anlamlı farklılığın bulunduğu durumda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla En Küçük Farklar (LSD) testinden faydalanılmıştır. Veriler SPSS paket programlarından yararlanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin PİY öz-yeterlilik düzeylerine yönelik bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin PİY öz-yeterlilik düzeyleri

Veri Sayısı	203
Ortalama ($\bar{X}$)	3,2094
Standart Sapma	,78489
Çarpıklık	,107
Çarpıklık Standart Hatası	,171
Basıklık	,087
Basıklık Standart Hatası	,340
En Küçük Değer	1,00
En Büyük Değer	5,00

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin PİY öz-yeterlilik düzeyleri "1.00-1.79=Hiç, 1.80-2.59=Az, 2.60-3.39=Orta, 3.40-4.19=İyi ve 4.20-5.00=Çok İyi" olacak şekilde değerlendirildiğinde orta düzeyde ($\bar{X}$=3,2094) bulunmuştur.

Alt boyutlar bakımından öğretmenlerin PİY öz-yeterlilik düzeylerine ilişkin bulgular aşağıdaki Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin alt boyutlara ilişkin öz-yeterlilik düzeyleri

Alt Boyutlar	Minimum	Maximum	X̄	Ss	Çarpıklık	Basıklık
PİY Sağlama	1,00	5,00	3,14	0,86	-0,05	-0,20
İletişim	1.00	5,00	3,65	0,76	-0,57	0,50
Bilgi	1,00	5,00	2,82	1,01	0,46	-0,22

"PİY Sağlama" boyutu 3,14; "iletişim" boyutu 3,65; "bilgi" boyutu 2,82 olarak hesaplanmıştır. "1.00-1.79=Hiç, 1.80-2.59=Az, 2.60-3.39=Orta, 3.40-4.19=İyi ve 4.20-5.00=Çok İyi" olacak şekilde değerlendirildiğinde; öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin PİY sağlama ve bilgi boyutunda "orta", iletişim boyutunda "iyi" düzeyde olduğu söylenebilir.

Cinsiyet değişkenine göre t testi bulguları Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre t testi düzeyleri

Cinsiyet	N	X̄	Ss	p	t
Kadın	113	3,2940	,79608	,084	1,739
Erkek	90	3,1031	,16169		

* p>0,05

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermemektedir (p=0,084; p>0,05).

Yaş değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonucu Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Yaş değişkenine ilişkin ANOVA düzeyleri

Yaş	N	X̄	Ss	F	p
22-30 Yaş	130	3,2453	,75856		
31-40 Yaş	65	3,1359	,87030	,378	,769
41 Yaş ve üzeri	8	3,3097	,44464		

* p>0,05

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin psikolojik ilk yardım öz-yeterlilikleri yaşlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir (p:0,769; p>0,05).

Mesleki kıdem değişkenine göre ANOVA testi bulguları aşağıdaki Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Mesleki kıdem değişkenine göre ANOVA düzeyleri

Mesleki Kıdem	N	X̄	Ss	F	p
0-5 Yıl	134	3,2684	,74061		
6-10 Yıl	50	3,0598	,85485		
11-15 Yıl	9	3,2435	1,22048	,695	,596
16-20 Yıl	7	3,0798	,48992		
21 Yıl ve üstü	3	3,2639	,55008		

* p>0,05

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin psikolojik ilk yardım öz-yeterliliklerinin mesleki kıdemlerine göre p=0,596; p>0,05 düzeyinde anlamlı farklılık göstermemektedir (p>0,05).

Öğretmenlerin mezun oldukları ve atamaya esas okul türlerine göre psikolojik ilk yardım öz-yeterliliklerinde anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi bulguları aşağıdaki Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Mezun olunan ve atamaya esas okul türüne göre ANOVA düzeyleri

Okul Türü	N	X̄	Ss	F	p
Eğitim Fakültesi	189	3,2004	,78556		
Fen Edebiyat Fakültesi	5	3,2433	1,19509	,273	,845
İlahiyat Fakültesi	5	3,2333	,67837		
Eğitim Yüksekokulu	4	3,5583	,41650		

* p>0,05

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerin mezun oldukları ve atamaya esas okul türüne göre PİY öz-yeterlilikleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir (p>0,05).

Branş değişkenine ilişkin ANOVA testi bulguları aşağıdaki Tablo 8'de belirtilmiştir.

Tablo 8. Branş değişkenine göre ANOVA düzeyleri

Branş	N	X̄	Ss	F	p
Sınıf Öğretmenliği	163	3,0975	,70177		
PDR	15	4,5256	,40189		
DKAB	6	3,3181	,57582	9,074	0,01
İngilizce Öğretmenliği	5	2,7267	,56203		
Beden Eğitimi	5	2,9900	,65177		
Sosyal Bilgiler	3	3,7417	,58648		
Türk Dili ve Edebiyatı	3	3,3556	,96820		
Tarih Öğretmenliği	3	2,9778	1,52289		

* p>0,05

Farklılığa neden olan branş grubunun belirlenmesi için En Küçük Farklar (LSD) testi uygulanmıştır. LSD testi puanları aşağıdaki Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Branş değişkenine ilişkin LSD puanları

(I) Branş	(J) Branş	Mean Difference (I-J)
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Sınıf Öğretmenliği	,64412
	İngilizce Öğretmenliği	1,01500*
PDR	Sınıf Öğretmenliği	1,42501*
	İngilizce Öğretmenliği	1,79889*
	DKAB	1,20750*
	Tarih Öğretmenliği	1,54778*
	Beden Eğitimi Öğretmenliği	1,53556*
	Türk Dili ve Edebiyatı	1,17000*

Yapılan LSD testi sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmenliği ile İngilizce öğretmenliği arasında Sosyal Bilgiler lehine anlamlı farklılık görülmesinin nedeni, bu alanın diğer branşa göre psikolojiye daha yakın bir alan olmasından kaynaklanabilir.

Ayrıca alanı PDR olan öğretmenler ile Sınıf, İngilizce, Tarih ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri arasında branş yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. PDR branşına sahip öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin olumlu olarak diğer sözü geçen alanlardan fazla çıkmasının nedeni; lisans öğreniminde PDR alanında psikolojiye dair daha fazla sayıda ders verilmiş olma ihtimali ile PDR branşındaki öğretmenlerin mesleki hayatlarında katıldıkları hizmet içi eğitimler arasında PİY'e yönelik eğitimlerin bulunma ihtimali, PİY konusundaki tecrübelerinden, bu konuyla daha ilgili ve iç içe olmalarından kaynaklı olabilir.

Çalışma durumu değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonucu aşağıdaki Tablo 10'de verilmiştir.

Tablo 10. Çalışma durumuna ilişkin ANOVA düzeyleri

Çalışma Durumu	N	X̄	Ss	F	p
Kadrolu	148	3,1517	,79385		
Ücretli	30	3,3564	,59296	1,485	,229
Sözleşmeli	25	3,3743	,90798		

* p>0,05

Tablo 10 incelendiğinde, öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinde çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (p: 0,229; p>0,05)

Öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin PİY eğitimi (kurs, seminer, lisans dersi, hizmetiçi eğitim, gönüllü çevrim içi eğitim vb.) alma durumuna göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen t testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Psikolojik ilk yardım eğitimi alma durumuna göre t testi düzeyleri

PİY Eğitimi Alma Durumu	N	X̄	Ss	p	t
Hayır	168	3,0750	,70464	,001	5,131
Evet	35	3,8543	,83899		

* p>0,05

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin PİY eğitimi (kurs, seminer, lisans dersi, hizmetiçi eğitim, gönüllü çevrim içi eğitim vb.) alma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (p:0,001; p<0,05). PİY ile ilgili herhangi bir eğitim alan öğretmenlerin PİY öz-yeterlilik düzeyleri (X̄= 3,85), eğitim almayan öğretmenlere (X̄=3,07) göre daha yüksektir.

Öğretmenlerin PİY eğitimi alma durumlarına göre PİY öz-yeterliliklerinde anlamlı bir farklılığın görülmesinin nedeni; bu konudaki eğitimlerin bireydeki bilgi, beceri ve tecrübeyi artırması sebebiyle eğitim alan öğretmenlerin kendilerini daha yeterli görmelerinden kaynaklı olabilir. PİY eğitimi alan öğretmenler; PİY'in ne zaman, hangi durumlarda, nerede, kimlere verilebileceği, PİY sağlarken nelere dikkat edilmesi gerektiği ve benzeri durumlar hakkında daha bilgili hale gelebilir. Böylece okulda öğrencilerine PİY gerektiren durumlarda daha kolay ve hızlı müdahale edebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve Sonuç

İlgili literatür taramaları araştırmacılar tarafından yapıldığında, öğretmenlerin çeşitli konulardaki öz-yeterliliklerini incelemeye dair birçok araştırma bulunmasına rağmen PİY konusuna yönelik araştırmaların az sayıda olduğu görülmüştür.

Bu araştırmada, elde edilen bulgular ışığında öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri orta (X̄=3,20) düzeyde tespit edilmiştir. Alt boyutlar açısından incelendiğinde; PİY sağlama (X̄=3,14) ve bilgi (X=2,82) boyutunda öğretmenlerin öz-yeterlilik düzeylerinin orta seviyede, iletişim (X̄=3,65) boyutunda ise iyi seviyede olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin iletişim düzeylerinin iyi düzeyde olmasına rağmen, PİY sağlama ve bilgi düzeylerinin orta düzeyde olması, öğretmenlerin PİY konusunda yeterli eğitimi almadıklarının bir göstergesi olabilir. Bayındır (2022) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının PİY'e dair bilgilerinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada öğretmenlerin PİY bilgi boyutunun Bayındır'ın (2022) çalışmasına göre daha yüksek çıkma nedeni gerçekleştirilen bu araştırmanın, öğretmen adaylarından ziyade öğretmenlerle gerçekleştirilmesinden kaynaklanmış olabileceği belirtilebilir. Öğretmenler göreve başladıktan sonra almış oldukları hizmetiçi eğitimler aracılıyla PİY konusunda bilgilendirilmiş olabilirler.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin PİY öz-yeterlilik düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buradan hareketle cinsiyet faktörünün PİY öz-yeterlilik düzeyini etkilemediği söylenebilir. Literatür taramaları yapıldığında öğretmenlerin öz-yeterlilik algıları ile cinsiyetleri arasında bazı araştırmalarda ilişki olduğu bazılarında ise ilişki olmadığı görülmüştür. Zengin'in (2003) çalışmasında da öğretmen öz-yeterliliklerinin cinsiyetlere göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Bunun sebebi olarak günümüzde kadınlarla erkekler arasında okul yaşamlarında, aile hayatları ve mesleki yaşamlarındaki eşitsizliğin geçmişe göre daha az yaşanması gösterilmiştir. Ay'ın (2005 çalışmasında da cinsiyet değişkenine göre öğretmen öz-yeterlilik algılarında anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir. Gerçekleştirilen çalışma sonuçları ile bu çalışmadan elde edilen sonuç birbiriyle örtüşmektedir.

Öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerine yönelik yapılan bu çalışmada yaş değişkenine ilişkin anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin her yaşta benzerlik gösterdiği söylenebilir. Özata'nın (2007) çalışmasında da sınıf ve branş öğretmenlerinin yaşları ile öz-yeterlilik algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Gerçekleştirilen çalışma sonucu ile bu çalışma sonucu örtüşmektedir.

Araştırmadan elde edilen veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin, mesleki kıdemlerine ve mezun oldukları ve atamaya esas okul türüne göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin mesleki kıdemlerinden mezun oldukları ve atamaya esas okul türünden bağımsız bir biçimde benzerlik gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Tschannen-Moran & Hoy'un (2001) çalışmasında da öğretmen öz-yeterlilikleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Ekici'nin (2006) çalışmasından elde edilen sonuçlar da bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde öğretmenlerin psikolojik ilk yardım öz-yeterliliklerinin, branş değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın özellikle branşı PDR olan öğretmenlerin lehine olması lisans eğitiminde aldıkları derslerin farklılık göstermesinden ve PDR öğretmenlerinin bu alana daha hâkim olmalarından, psikolojik olarak öğrencilerle yaptıkları çalışmaların daha fazla olmasından, tecrübelerinden kaynaklı olabilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre PİY ile ilgili herhangi bir eğitim aldığını belirten öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri, almayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Alınan eğitimlerin öğretmenlerin öz-yeterlilik algılarını etkilediği, olumlu düzeyde artırdığı görülmektedir. Bayındır'ın (2022), çalışmasında da okulda gerçekleşen kaza durumlarında ilk müdahalelenin büyük bir öneme sahip olduğu belirtilmektedir. PİY konusunda donanımlı öğretmenler okulda gerçekleşmesi muhtemel herhangi bir kaza veya yaralanma anında öğrencileri psikolojik olarak daha kolay şekilde rahatlatabilecekleri söylenebilir. Bu sebeple PİY ile ilgili öğretmenlere verilen eğitimler öğretmenlerin yeterliklerini artırmaları sebebiyle oldukça büyük öneme sahiptir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulardan yola çıkılarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerini belirlemek amacıyla yürütülen bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri yaş, mesleki kıdem, mezun olunan ve atamaya esas okul türü, çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle yaş, mesleki kıdem, mezun olunan ve atamaya esas okul türü ile çalışma durumu farklı olan öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri, branş değişkenine bağlı olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliği ile İngilizce öğretmenliği arasında Sosyal Bilgiler lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Ayrıca PDR branşı ile Sınıf, İngilizce, Tarih ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği arasında alanı PDR olan öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri diğer gruplara göre daha yüksektir. Bu bulgulara göre branş faktörünün öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerini etkilediği söylenebilir.

Öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri, PİY eğitimi alma durumuna göre farklılaşmaktadır. PİY eğitimi aldığını belirten öğretmenlerin PİY öz-yeterliliklerinin, almayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özetle öğretmenlerin PİY öz-yeterlilikleri branş ve PİY ile ilgili eğitim alıp almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterirken; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan ve atamaya esas okul türü, çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öneriler

- Okullarda PİY sağlamada kilit rolde olan öğretmenlerin PİY tecrübeleri incelenmeli, farkındalıkları araştırılmalıdır.
- Bu araştırma daha kapsamlı olacak şekilde, daha büyük örneklem grupları ile farklı şehirlerde, farklı kurumlarda ve farklı eğitim kademelerinde gerçekleştirilmelidir.
- Öğretmenlerin PİY'e yönelik yeterliklerini artırmaya yönelik hizmet-içi eğitimler
- Tüm öğretmenlerin bu eğitimleri almaları sağlanmalıdır.
- Öğretmen adaylarına ve öğretmenlere PİY bilgi ve becerilerini artırmaya yönelik gerçekleştirilebilir bir öğretim modeli ve bütüncül bir destek modeli geliştirilmelidir.
-

Kaynakça

Ay, M. (2005). *Sınıf öğretmenlerinin matematik öğretimine ilişkin öz yeterlik algıları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacattepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bayar, Y., & Uçanok, Z. (2012). Ergenlerin dâhil oldukları zorbalık statülerine göre okul sosyal iklimi ve genellenmiş akran algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12*(4), 2337-2358

Bayındır, N. (2015). Sınıf öğretmenlerinin okuldaki nöbet görevlerindeki öncelikli davranışları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4*(4), 199-205.

Bayındır, N. (2022). Öğretmen adaylarının psikolojik ilk yardım kavramına ilişkin görüşleri. *Eurasian Journal of Teacher Education, 3*(2), 146-156.

Brymer, M., Layne, C., Jacobs, A., Pynoos, R., Ruzek, J., Steinberg, A., ... & Watson, P. (2006). Psychological first aid field operations guide. *National Child Traumatic Stress Network*.

Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (18. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.

Cheng, J., Liang, Y., Fu, L., & Liu, Z. (2018). Posttraumatic stress and depressive symptoms in children after the Wenchuan earthquake. *European Journal of Psychotraumatology*, *9*(sup2), 1472992.

Corcoran, C. M. (2020). Use of psychological first aid for nurses. *Nursing Economic$*, *38*(1).

Çelik, A. A., & Gündoğdu, K. (2022). Öğretmenlerin afete hazırlık düzeyleri ile ilkokullardaki afet eğitimi uygulamalarına yönelik görüşleri. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*(1), 76-111.

Ekici, G. (2006). Meslek Lisesi Öğretmenlerinin öğretmen öz-yeterlik inançlari üzerine bir araştırma. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (24).

Everly Jr, G. S., & Lating, J. M. (2017). *The Johns Hopkins guide to psychological first aid*. Baltimore, John Hopkins University Press.

Felix, E., Hernández, L. A., Bravo, M., Ramirez, R., Cabiya, J., & Canino, G. (2011). Natural disaster and risk of psychiatric disorders in Puerto Rican children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, *39*, 589-600.

Field J.E., Wehrman J.D., & Yoo M.S., (2017). Helping the weeping, worried, and willful: Psychological first aid for primary and secondary students. *Journal of Asia Pacific Counseling, 7(2),* 169-180.

Gökçe, O., & Tetik, Ç. (2012). *Teoride ve pratikte afet sonrası iyileştirme çalışmaları*. AFAD Yayınları.

Güriş, S., & Astar, M. (2015). *Bilimsel araştırmalarda SPSS ile istatistik.* İstanbul: Der Yayınları.

Hansel, T. C., Osofsky, J. D., & Osofsky, H. J. (2015, August). Louisiana State University Health Sciences Center Katrina Inspired Disaster Screenings (KIDS): psychometric testing of the national child traumatic stress network hurricane assessment and referral tool. In *Child & Youth Care Forum* (Vol. 44, pp. 567-582). Springer US.

Housley, J., & Beutler, L. E. (2007). *Treating victims of mass disaster and terrorism* (Vol. 6). Hogrefe Publishing GmbH.

Hoyois, P., Scheuren, J. M., Below, R., & Guha-Sapir, D. (2007). Annual disaster statistical review: Numbers and trends 2006.

Jaycox, L. (2006). *How schools can help students recover from traumatic experiences: A tool-kit for supporting long-term recovery* (Vol. 377). Rand Corporation.

Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri.* Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Karabulut, D., & Bekler, T. (2019). Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376

Karakaya I., Ağaoğlu B., Çoşkun A., Şişmanlar Ş.G., & Yıldız Ö.Ö. (2004). Marmara depreminden üç buçuk yıl sonra ergenlerde TSSB, depresyon ve anksiyete belirtileri, *Türk Psikiyatri Dergisi, 15*(4), 259-263.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları

Kılıç N., & Şimşek N., (2018). Psikolojik ilk yardım ve hemşirelik. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi,* 9(3), 212-218.

Latif, A. H. A., Williams, W. R., & Sibert, J. (2002). Primary school accident reporting in one education authority. *Archives of disease in childhood*, *86*(2), 91-94.

Morgan, G. A., Leech, N. L., Gloeckner, G. W., & Barrett, K. C. (2004). *SPSS for introductory statistics: Use and interpretation*. Psychology Press.

Morton, B. M., & Berardi, A. A. (2018). Trauma-informed school programing: Applications for mental health professionals and educator partnerships. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, *11*, 487-493.

Özata, H. (2007). *Öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının ve örgütsel yenileşmeye ilişkin görüşlerinin araştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Pfefferbaum, B., Houston, J. B., North, C. S., & Regens, J. L. (2008). Youth's reactions to disasters and the factors that influence their response. *The Prevention Researcher, 15*(3), 3.

Ronan, K. R., Alisic, E., Towers, B., Johnson, V. A., & Johnston, D. M. (2015). Disaster preparedness for children and families: A critical review. *Current psychiatry reports, 17,* 1-9.

Salas, E., & Cannon-Bowers, J. A. (2001). The science of training: A decade of progress. *Annual review of psychology, 52*(1), 471-499.

Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education, 17*(7), 783-805.

World Health Organization (WHO). (2011). *Psychological first aid: Guide for field workers*. Geneva, World Health Organization.

Yavuz, A., & Dikmen, S. (2015). Doğal afetlerin zararlarının finansmanında kullanılan afet öncesi finansal araçlar. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, 3*(2), 303-322.

Yazıcı, Ö., & Ulu Kalın, Ö. (2018). "Doğal afet" için kavramsal metaforların karşılaştırmalı analizi. *e-Kafkas Journal of Educational Research, 5*(1), 25-40.

Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C., & Soran, H. (2004). Öğretmen öz-yeterlik inancı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*. 5, (58).

Zengin, U. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin özyeterlik algıları ve sınıf içi iletişim örüntüleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir*.

Extended Abstract

Humans are emotional beings, and because of this, they can store the negative moments and traumas they have experienced in their long-term memory. Therefore, the traumatic situations they experience continue for a long time. Teachers' psychological first-aid self-efficacy is important for students to come out of traumatic events and crises healthily. Teachers who are well-equipped in psychological first aid can psychologically comfort students more easily in case of an accident or injury at school. When the researchers reviewed the related literature, it was seen that although there are many studies examining teachers' self-efficacy in various subjects, there are few studies on psychological first aid. This study aims to examine teachers' psychological first-aid self-efficacy.

This study is a quantitative research in the general survey model, which is one of the survey models. The population of the study consists of primary school teachers and branch teachers working in primary schools in the central districts of Şanlıurfa province in the 2022-2023 academic year. The sample consists of primary school teachers, as they predominantly make up the staff in primary schools. The sampling group, which describes the population of the study, consists of 203 teachers who volunteered to participate in the study, who were selected from the population with the appropriate sampling method, and who were working in primary schools in the 2022-2023 academic year in the central districts of Şanlıurfa province. The sample of this study was selected by a convenient sampling method due to easy accessibility. The "Teacher Psychological First Aid Self-Efficacy Scale", a quantitative data collection tool developed by the researchers, was used to collect the data for the study. The developed scale consists of two parts. The first includes information about the participants' gender, age, professional seniority, graduated and appointed school types, branch, employment status, and psychological first aid training. The second part includes a 5-point Likert-type rating scale. The minimum score for each item in the second part of the scale is 1 and the maximum score is 5. Cronbach Alpha test was conducted to determine the reliability level of the scale. Descriptive statistics were used to analyze the data. Before starting the analysis, the suitability of the data for parametric test conditions was examined. After it was determined that the data met the assumption of normal distribution, an independent sample t-test was applied to determine whether teachers' psychological first-aid self-efficacy showed a significant difference according to their gender and psychological first-aid training status; One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was applied to determine whether it showed a significant difference according to the variables of age, professional seniority, graduation and appointment-based school types, branch, working status (permanent, contracted, paid). In cases where there was a significant difference as a result of ANOVA, the Least Significant Difference (LSD) test was used to determine which groups the difference was between. The data were analyzed using SPSS package programs.

In the light of the findings obtained in this study, teachers' psychological first-aid self-efficacy was found to be at a medium level ($\bar{X}$=3,20). When analyzed in terms of sub-dimensions, it was concluded that teachers' self-efficacy levels were at a moderate level in the dimension of providing psychological first aid ($\bar{X}$=3,14) and knowledge (X=2,82), and at a good level in the dimension of communication ($\bar{X}$=3,65). When the t-test levels were analyzed according to gender, the psychological first-aid self-efficacy of the teachers did not show a significant difference according to their gender. As a result of the ANOVA test conducted to determine whether there is a significant difference in teachers' psychological first aid self-efficacy depending on the variables of age, professional seniority, type of school graduated and appointed, and working status, no significant difference was found. When ANOVA levels were analyzed according to the branch variable, it was found that teachers' psychological first-aid self-efficacy showed a significant difference. The Least Significant Difference (LSD) test was applied to determine the branch group that caused the difference. As a result of the LSD test, the reason for the significant difference between Social Studies teachers and English teachers in favor of Social Studies may be that this field is closer to psychology than the other branches. In addition, a statistically significant difference was found between the teachers whose field is Psychological Counseling and Guidance and the primary school, English, History, and Turkish Language and Literature teachers in terms of branch. The reason why the psychological first aid self-efficacy of the teachers with the Psychological Counseling and Guidance branch was positively higher than the other mentioned fields may be due to the possibility that more psychology courses were given in the field of Psychological Counseling and Guidance in undergraduate education, the possibility of having psychological first aid

training among the in-service pieces of training that teachers in this branch attended in their professional lives, their experience in psychological first aid, and being more interested and involved in this subject. As a result of the t-test conducted to determine whether teachers' psychological first aid self-efficacy showed a significant difference according to the status of receiving psychological first aid training, it was found that there was a significant difference. It was found that the psychological first aid self-efficacy levels of teachers who received any training on psychological first aid were higher than those of teachers who did not receive any training. The reason for this situation may be that teachers who received psychological first aid training may consider themselves more competent because the training increases the knowledge, skills, and experience of the individual. Teachers who receive psychological first aid training can become more knowledgeable about when, in which situations, where, to whom, and what to pay attention to while providing psychological first aid and similar situations. Thus, they can intervene more easily and quickly in situations requiring psychological first aid for their students at school.

This study is expected to contribute to the teacher's ability to provide psychological first aid as accurately as possible and to their sense of competence in intervening in events that may cause trauma to students in schools. This study is important in evaluating teachers' psychological first aid self-efficacy and identifying their deficiencies in this field. This research should be carried out more comprehensively, with larger sample groups, in different cities, in different institutions, and at different educational levels. Developing a realizable teaching model and a holistic support model is recommended for pre-service teachers and teachers to increase their psychological first-aid knowledge and skills.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Copyright of International Primary Education Research Journal is the property of International Primary Education Research Journal and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.